

Külföldi tanügyi mozgalmak.

Oroszország. Mult nyáron tartatott meg Brüsszelben az a kiállítás, melynek neve e volt: „Exposition Internationale d'Hygiène et de Sauvetage“. Ez alkalommal a kiállítás látogatói érdekes tanulmányokat tehettek az iskolai egészség-ügynek, az iskolai tanzereknek stb. a különböző nemzeteknél alkalmazott módjairól is. A „Progrés“ szerint legnagyobb figyelem tárgya volt az orosz nevelésügyi muzeum „Musée Pédagogique de Russie“ kiállítása. A Musée pédagogique állami intézet alapított 1861-ben, 1871 óta a szt. pétervári Musée de connaissances usuelles-nek egyik osztályát alkotja, Czélja 1.) az oroszországi és külföldi közoktatást illető minden iskolai anyagok (szerelvények) felől lehető teljes értesítést adni; a legkülönbözőbb minták lehető teljes gyűjteményét szervezni, hogy bárminő tanintézet felszerelését megkönnyítse a helyi szükségekre legalkalmasabb minták nyújtása által. 2.) A gyűjtött mintákat megvizsgálja, megbirálja, relativ értékeket kimutatja, s megjelöli azt a módot, melylyel azokat legkönnyebben tökélyesíthetni. 3.) Az iskolai anyagoknak jutányos áron való előállítását eszközöli. 4.) gyűjteményei által szakismereteket és általános mive-
lődést terjeszt.

A muzeumnak következő osztályai vannak: **O k t a t á s ü g y** (mathem., fizika, természetrajz, világrajz, földrajz, politikai historia, rajz, szépirás). **N e v e l é s ü g y**, (családi-nevelés, gyermekkert stb. testgyakorlat, ének, zene, iskola-felszerelés). **E g é s z s é g ü g y**: az iskolai egészségügyre tartozó készülékek, minták, tervek, melyek a levegő és a tápszer, ruházat tulajdonságait stb. mutatják. Összesen 2700 cikk van a fentebbi czimek alatt; van e muzeumnak egy 12 ezer kötetből álló különböző nyelven irt neveléstani könyvtára is, s e mellett mintegy 50 tanügyi folyóiratot járat.

Az iskola-anyag minden új cikkét egy-egy (öt tagu) bizottság bírálja meg, mely áll az elnökből és négy tanférfiből, kiket az állam nevez ki. E bizottságok gyűlési nyilvánosak. Egy ily bizottság tervezett iskola-házakat, dolgozott ki torra-rendszert, továbbá elké-

szíté a felnőttek s a katonaság oktatására vonatkozó felolvasások tervezetét; segédkezett nyújtott tanügyi közlönyök alapítására, tan-szereknek jutányos áron való előállítására, új meg új jegyzékek kibocsátása és gyakori gyűlések által; ugyanaz serkenti az orosz iparosokat, hogy új czikkeiket, mintáikat stb. a muzeumhoz beadják. Az elősorolt ügyek népszerűsítése kedvéért nyilvános felolvasásokat is tervez, melyeket 1872—3 és 1874—5 telén mintegy 215 ezer ember hallgatott, míg az utolsó öt év alatt magát a muzeumot mintegy 500,000 ember látogatta meg.

A Don vidéki kozákok elhatározták, hogy az orosz császári orvosi akadémián hat ösztöndíjt alapítanak oly ifjak számára, kik az orvosi szakban működnek.

Görögország iskolázásáról a közoktatási miniszter hivatalos jelentése többek közt ez adatokat közli: 1874-ben volt Görögországban 1127 községi (elemi) iskola, melyekben ingyen tanítást nyert 63,156 fiu, 11,405 leány; magán intézet volt fiuk számára 41 (3,558 tanulóval), leányok számára 26 (1,355 tanulóval). Közép oktatást nyújt az u. n. hellen iskola és a gymnázium: az első megfelel a mi algymnáziumunk-, a második felgymnáziumunknak. 1874-ben volt 136 hellen-iskola 7646 tanulóval és 280 tanítóval; 18 gymnázium 120 tanítóval és 2460 tanulóval. E mellett volt 18 magán közép-iskola fiuk számára 748 tanulóval és 15 leány közép-iskola 122 tanulóval. E magán intézetek is állami felügyelet alatt állanak. Volt ezeken kívül öt hajózási-, egy katonai iskola; egy mű-egyetem, egy felsőbb és három alsóbb senminárium és a királyi tengerészeti akadémia; mely tizenkét intézetben összesen 85 tanár működött, s 681 növendék tanult. Ezek fölött van az egyetem, melynek élete 1873-mal végződő első tizedében csak 300 hallgatója volt, de már 1874-ben 1352-re nőtt hallgatóinak száma, a különböző szakokban összesen 35 tanárral és 24 magán tanárral.

Nagyra megy még az állami felügyeleten kívül álló elemi iskolák száma: 1,394 (93,588 tanulóval). A ministeri jelentés kiemeli sok iskola gyarló voltát; érinti, hogy sok a hiányos készülségű tanító, s hogy az intézetekre való felügyelet nem elég erélylyel történt. Ezen hiányok pótlására immár a kellő intézkedések megtették. Megjegyzendő, hogy az elősorolt intézetek közt szó sincs tanító képző intézetekről, a mi pedig a „gyarló miveltségű tanítók“ egyetlen orvosszere. A ministeri jelentésben a sincs megemlítve, hogy vannak-e a nevelésügyet szakszerűen tárgyazó hirlapok Görögországban.

Spanyolországban „El Consultor“ című iskolai lap mult októberi hire szerint Sennor Maldonado Macanar a közoktatás-ügy vezetéséről lemondott, s helyére Sennor Mena y Zorrilla kinevezetését következő megjegyzéssel kíséri: „Üdvözljük Sennor Macanar lemondását, mert nem emlékezünk, hogy a spanyol közoktatásügyi vezetők közt valaha valaki szerencsétlenebb volt volna. Sennor Macanar segített (elődének) Sennor Orovionak a közoktatásügy dezorganizációja szomorú tisztének végrehajtásában, s egyetemükről a legjelesebb tanárok elűzésében. Sennor Macanar és Sennor Orovioé a szomorú érdem, hogy a tudomány szentélyét politikai versengés és párttusa barlangjává tették. Ez okból ismételten melegen üdvözljük Macanar ur leköszönését.

A madridi élet-szövetségi társulat (Sveiedad Histologica) mult szeptemberben nyitotta meg a szövetségi kísérlet és elemzésére való gyakorlati iskolát. Don Felisoe Santiago Morinella képezési tanár engedélyt kért arra, hogy a vakok és siket-némák intézetében oly találmány által tanítsa az olvasást, melylyel az olvasni tudó vak szintén vak tanulótársát ép oly sikerrel taníthassa, mintha maga is látni tudna.

Szerbiában a szerb iskolai közlöny Skola, mely ezelőtt két évvel indult meg, a hadjárat óta szünetel. Megjelent Belgrádban, szerkesztője Militsievits.

A szerb hadsereg ujonczai közt csak 15% tud írni, olvasni; minthogy az elemi iskolát átlag 22% látogatja, tehát 7% elfelel a ott szerzett ismereteket. A kragujeváci képezdét 1871-ben nyitották meg. Abban a növendékek teljes ellátást, sőt még ruházatot is kapnak az államtól, azzal a kikötéssel, hogy hat évig mint tanítók fognak szolgálni. A tantárgyak következők: ker. vallás; szerb, orosz és német nyelv; történet, földrajz, menynyiségtan, természetrajz, természettan, vegytan, földmívelés, neveléstan, módszertan, lélektan, alkotmánytan, egészségtan, rajz, szépírás és egyházi zene. Szerbiában az első iskola 1830-ban alapított.

Olaszország. Rómában Signor Pignetti tanfelügyelő és prof. Santini buzgó működése következtében szép lendület kezd mutatkozni az iskolázás terén. Alfieri di Sostegro marquisnak sikerült az olaszországi liberalis nevelés emelésére társulatot alkotni. Signor Cesare Conti, a hirneves olasz történész az olasz parlamentben ellene nyilatkozott az általánosan kötelező oktatásnak, nézeteit röpiratban is kiadta. A kényszer oktatást a család szabad-

sága és jogai megcsonkításának tekinti, s azt a „gyermek proscriciójának“ nevezi. Ellenben Girard atya abban áldásos intézkedést lát.

A római *Giunta Comunale* nők számára ipar-iskolát nyitott. Az igazgatói állomásra Ribighini Amália, egy felsőbb leányiskolai segéd-tanító neveztetett ki; továbbá tanítók vannak ez iskolához kinevezve a mértani rajz, diszitési rajz, női munkák és könyvvitel tanítására.

Az előbbi közoktatásügyi minister egy közoktatásügyi muzeumot állított fel Rómában (*Museo d' Istruzione e Educazione*). A *Giornale del Museo* következő működését mutatja ki e muzeumnak 1876 első negyedéről: A tanítói könyvtárakat gyarapította 333 új művel 401 kötetben; új atlászt, tanszert, tanszert több mint 100 darabot adott ingyen; kiadóknak ajándékozott hét tanszer-példányt, megbírált felszólítás folytán tizenöt különböző művet, módszert stb. A muzeum látogatóinak száma is szépen szaporodott. A látogatók könyvébe k. b. 12,000 vendég neve van bejegyezve, bár sokan elmulasztják nevüket beírni.

Signor Villa Ignazio képfaragó és mérnök mult ősön tervet terjesztett az olasz ministerium, Róma városa és a geogr. társaság elé egy országos geográfiai kert alapítása iránt. E tervezet nézleltetni kívánja a föld felszine és a tenger mélysége minden arányait.

E mellett szabatosan kijelöli a belföldi növényzetnek normális helyzetét, kapcsolatban a földövvel, a hegyek magasságával, a völgyek mélységével stb. továbbá feltünteti a tavakat, a folyamokat, a vizeséseket, a tűzhányókat, az ásvány-, állat- és növényvilág nevezetes tényeit. További célja a tervezetnek nézleltetni a világ minden részében otthonos állatokat, a fővárosok helyrajzi tervét, a talaj minőségét, az ásványtani fokozatosságot, az államok felosztását és határait stb. Emez óriási vállalat megvalósítására Signor Villa másfél millió frankot kér, mely végre áldozatra hívja fel az olasz államot és Róma városát. Valóban, ha e terv megvalósulhatna, úgy a mint ki van dolgozva, a legtanulságosabb és legérdekeesebb miniatúr képét nyujtaná a földnek, s mint első rendü nézleltető eszköz, nagy mértékben megkönnyitené a földrajz tanulását.

Franciaország. Mint tudjuk, 1878-ban hivatalos jelentés szerint, közkiállítás fog megnyitattni. A közkiállításra vonatkozó szabályzat már ki van dolgozva. E szerint a kiállítandó tár-

gyak kilencz csoportra s kilenczven osztályra lesznek osztva. A második csoport czime: Nevelés-oktatás, a szabad művészetek anyaga és tárgyalása. Van e csoportnak hat osztálya, u. m. kised nevelés, elemi tanítás, felnőttek oktatása, kisedovók, árvaházak és gyermek kertek tervei és mintái, azoknak berendezése és fölszerelése; a gyermek fizikai, értelmi és erkölcsi fejlesztésére tartozó tananyag az ő iskolába menetelig; városi és falusi iskolák tervei és mintái, azoknak berendezése és fölszerelése; könyvek, térképek, tanszerek és minták. Ugyan az a terv szól a felnőttek- és azok szakiskolázására; valamint a zene-, ének- az idegen nyelvek, a könyvvitel, a polit. oeconomia, gyakorlati földmivelés és kertészet; a könyvvitel, technologia és a rajz elemi tanítására. Ezekhez járul a siket-némák és vakok tananyaga; a nevezett intézetek növendékeinek művei; ez intézetek könyvtára, kiadványai. 7-ik osztály: a középoktatás szervezete és tananyaga. 8-dik osztály a felsőbb iskolák szervezete, módszere és anyaga; 9-ik osztály könyvnyomtatás és könyvkereskedés; 10-ik osztály papírárulás, könyvkötő-, festő- és rajz-anyagok; 11-ik osztály: a képző művészetnek és rajznak műipari értékesítése; 12-ik osztály: fényképészet; 13-ik osztály: hangszerek; 14-ik oszt. orvostan és közegészségügy; 15-ik oszt. orvosi és egyéb segédeszközök; 16-ik oszt. föld és világrajzi térképek és tanszerek.

Franciaország tehát a következő kiállításon meg akarja mutatni, hogy minő nagy haladást tett a közelebbi években az iskolázás terén. Duruy minister adott volt nagy lökést az elemi oktatásnak s a sedani napok után a városok és megyék versenyre keltek a közoktatás ügyének előmozdítására, úgy hogy Franciaország, Levasseurnek a bécsi kiállításra készített kimutatása szerint az elemi oktatásra 71 millió frankot ad ki; (Bardeaux szerint 85 milliót), ebből 25 milliót az állam fizet, 41-et a megyék és városok, s a többit a családok. Ehez adva a felsőbb oktatásra tett kiadásokat (1877-re 49 millió van csak az állam részéről megszavazva, míg ezelőtt hat évvel (1870) csak 24 millió frank volt az állami előirányzat) k. b. 150 millió frankra tehetni az összes iskolázás évi költségét Franciaországban. A fr. kormány a tanító-képezdének nagy jelentőséget tulajdonít, s ezekre 100,000 frankkal többet szavazott meg 1877-re.

Belgium. Brüsszelben Faber tanár beszélő gépet talált fel. Elsőben ezelőtt mintegy két századdal egy francia tanár fog-

lalkozott e tervvel, mint Molière „Bourgeois Gentilhomme“-jában leírja; de nem sikerült. Faber 20 éve, hogy e terven dolgozik s az szerencsésen sikerült. A gépnek három lényeges része van: van lélegzője (souffle), melyet egy lábbal nyomható emeltyü hoz működésbe; van gégéje, csupán egy hártáival, míg nekünk kettő van, van igen nagy szája, s hozzá való nyelve. Hogy a gép megszólaljon, szükség annak tizennégy billentyűt nyomni, mely billentyűk mindenike egy-egy betűt képvisel. A többi 12 betű a billentyűk páros megnyomása utján kerül ki.

E gép praktikus haszna a siket némák tanításánál van, kik látják, hogy miként kell mozgatni a nyelvet a különböző hangok kimondása végett; s egyszersmind annak és a száj részek mozdulatainak utánzását meglehetősen könnyen megtanulják.

Angolország. London elemi iskolázásáról az iskolaszéki felügyelők (School Board Inspectors) jelentéseiből következőket emeljük ki: a belvárosban és a nyugoti részekben ugy az iskolalátogatás, mint az eredmény kedvezőbb, mint a sokkal népesebb keleti és déli részekben. 1875 májusában az iskolalátogatás százaléka 72 volt, mely szám 1876 júniusában már 78-nál többre emelkedett. A következő két évben, ily arányban haladva az iskolalátogatás közép száma hihetőleg 85-re is fölemelkedik. Pontosság tekintetében még nagyobb a haladás. Ezelőtt három évvel a tanulóknak 50% sem volt jelen a reggeli iskola megnyitáson; de jelenleg egész 80% van jelen reggel. 1874-ben 400 gyermek maradt ki a névsorból, mert d. e. 10 s d. u. 2 óra után szállingózott iskolába; e szám 1875-ben felényire apadt s 1876-ban már csak 50 esett az ily mulasztók rovatába.

Fölötte érdekes az a tény, hogy a törvény erejével iskolába tereltek közül sok tanuló vált ki ugy pontosságban mint haladásban. Például az az egyetlen fiu, a ki 1876-ban egy nagyon népes iskola ötödik csoportjában a bibliában való jártasságért nyerte el a díjat, oly egyén fia, a kit 1872-ben gyermekeinek hanyag iskolába küldéseért két ízben fenytettek meg. Ismét mintegy 14 valóságos utczáról befogott czelligő fiu oly szorgalmas iskolába járó lett, hogy közülök kettő díjt és öt bizonyítványt kapott. De ez csak egy pár az iskola-kényszer hatályossága mellett szóló nagy számú bizonyítványokból.

A tanítás minőségéről az iskolalátogatók már nem beszélnek ily ékes dolgokat. Az olvasást rosszul, az írást nem jól tanítják, a

számvetés pedig „a három tantárgy közt a leggyöngébben megy“. Igen kevés azon iskolák száma, melyekben az olvasás helyes, értelmes és folyékony; pedig ha e minőségekből csak egy hiányzik is, annyira mintha soha se tanult volna az illető olvasni. Az írástani-tást, így panaszol egyik iskolafelügyelő, gyakran nem is lehet annak nevezni. Másik felügyelő úgy szól az írásról, mint a legmechanikusabb leczkéről. A tanulók adott jelre el kezdenek írni, vagy úgy tesznek, mintha írnanak, míg az órának vége van. Ez alatt a tanító fel s alá járkal a padok közt, itt ott ír egy-egy sort valamelyik tanítvány irkájába, s vigyáz, hogy a tollat nem fogta-e nagyon rövidre a tanuló; de a betűk közti tér szabályosságával nem bajlódik; s a betűk leírására való szabályokra semmi gondja. Számvetésben a tisztán mechanikai műveletek elég jól mennek; ellenben a legegyszerűbb feladványokba bele sülnek a tanulók. Megtörtént egy népes, s ezelőtt két évvel megnyílt iskolában, hogy az első osztálynak fele nem tudta kiszámítani, hogy ha 520 gyermek, nek fejenként 3 pence adunk, mennyit tesz az özszesen. Az ily kézzel fogható járatlanság mindig a tanító hibája.

Vannak azonban tárgyak, melyekben nem egészen a tanító részén van a hiba. Például a földrajzban a törvény a második csoporttól (2. Standard) a föld mozgását és alakját kívánja. Ricks iskolafelügyelő erre helyesen jegyzi meg, hogy egy nyolcz éves gyermeknek még nem nagyon lehet azt tanulni, hogy a föld a sarknál beholypadt gömb, hogy annak kettős forgása van: saját tengelye körüli forgás a nap és éj szerzője; a nap körüli pedig az évszakok okozója. Ha a tanító a földrajzot saját iskola helységével kezdetű a beholypadt gömb fogalma kissé későbbre esnék.

Az elemi oktatás szabályzatának javítása s a tanítók nagyobb műveltsége s lelkiismeretesebb munkája szükséges a végre, hogy a tárgyakat érdekessé tevén, a szülékben is fölbredjen gyermekeik szorgalmas iskolázásának vágya.

Svédország és Norvégia. Az upsalai egyetem 1877 szept. 1-én fogja megünnepelni alapítása négyszázados évfordulóját. Az ünnepélyre nagy előkészületeket terveznek. Ez alkalomra fogják kiadni az egyetem történetét, melyen egykor Linné is működött; egyszersmind megiratják akkorra Upsala városa történetét is, mely a svéd királyoknak koronázás-helye s sokáig lakhelye volt. Az ünnepély fénypontjául Svédország egykori adminisztrátorának Stenon Sture-nak emléksobrot állítanak. Sture alapítá az upsalai egyetemet és ő vitte be a könyvnyomtatást Svédországba.

Norvegiában Christianiában új természettudományi közlöny indult meg ily czimmel: „Archiv for Mathematik og Naturviderskab”. Az első számban érdekes közlemények vannak a régi Norvégia partjairól, vagy északi Grönland Fjordjai és jegeseiről, továbbá közlemények a földtan és meteorologia köréből.

Mexico. Mexico 19 állama az ingyenes és kötelező oktatás elvét fogadta el. S míg 1871-ben egész Mexicó-ban k. b. ötezer elemi iskola volt 269 ezer tanulóval, jelenleg 8103 iskola van 369,000 tanulóval. Tantárgyak: olvasás, írás, spanyol nyelvtan, számvetés, a mértékrendszer, erkölcs- és illemtan. Ezen kívül majdnem minden iskolában tanítanak a polgárok jogairól és kötelességeiről. A fentebbi tanuló-szám édes kevés az 1.800,000 tankötelesek számához képest.

Mexicóban van 29 tudományos társaság, 20 művészeti társulat; 20 könyvtár k. b. összesen 336,000 kötettel; van egy természetrajzi, régészeti muzeum és képtár a fővárosban; képtára van Oajaca városnak, régiségvár Campachey, Yucatan és Pueblában és természetrajziak tára Jaliscóban. Van továbbá 168 hirlapja és folyóirata, melyek közt van 2 művészeti, 18 tudományos, 26 egyházi és 122 politikai tartalmu.

Egyesült Államok. Az északamerikai egyesült államok egyikében Providenceben fölmerült mult októberben a tanítók fizetésének 10%-al lejjebb szállításának kérdése. Azonban a legnagyobb és legtekintélyesebb városok (köztök maga Providence is) mint Boston, Worcester, Springfield, New-York, Chicago, Cincinnati, St. Louis, San Franciskó, Philadelphia, Washington s még több nagy városban megvitatták a reductió kérdését, s egyhanguan elvetették, sőt több város épen a fizetések fölemelésére szavazott. A tanítók fizetése, jegyzi meg egyik tekintélyes amerikai tanügyi közlöny, eddig is kevés volt, a tanítóktól követelt munka és miveltséghez viszonyítva. Ha tehát lejjebb szállítanák a fizetéseket, annyit tenne, mint a munkaerőt leszállítani, s a tanügyet a mindennapi és másodrendű erejének árlejtési intézetévé sülyeszteni. Az egyesek iránt elkövetett emez igazságtalanság igen megboszulja magát az összesen; s a mely nép ezt a fillért-nyerő s mázsát veszítő politikát elfogadja: megérdemli, hogy a fillérkedés miatt a legnemesebb igyekezetet és meg nem fizethető tehetséges hivatalnokait elveszítse.

E kérdésnek kedvező megoldása annál kívánatosabb az egyesült államokban, mert az okt. 4-kén újból megnyílt törvényhozó-

testület fel akarja emelni a tanítóktól megkövetelendő mivelttség mértékét.

Szintén nevezetes és sokat vitatott tétel volt mult szeptemb. és oktoberben a collegek graduáltjai közt levő magán társulatok meghagyása vagy teljes betiltása kérdése. Az ellenök felhozott érvek ezek: 1) költségesek és a szülék zsebet terhelik; 2) azok az egész osztálylyal való együttérzés helyett a törzshöz szítás szellemét táplálják; 3) a tanulást is akadályozzák, menyinyben celszövények gyártására adnak alkalmat; 4) izlésben és habitusban azon saját-szerűségeket állandósítják, melyek a jellem-hiány pótlására valók; 5) az évi gyűléseken való megjelenések komolyan megakasztják a kollegiumi tanulás menetét; 6) a hol a magántársulatok virágoznak, ott a nyilvános tudományos működés aránylag lanyha; 7) azok a kollegiumokban az organizáziónak és tudományos társulatok szétrombolásának voltak eszközlői. Brown University ez okok miatt ki is mondta, hogy saját kebelében ily társulatokat többé nem tür. Ellenben felhozták mellettök, hogy az a tény, hogy majd mindenik collegeben voltak rövidebb, hosszszabb életü ily társulatok, *prima facie* világosan mutatja, hogy azok szükségét pótolnak. Másfelől azok az egyéni törekvésnek szükséges ébresztői, és a tanulók közti becsvágnak ösztökélői. Aztán igen kedvező alkalmat nyujtanak a társulatok a személyes és társas miveltségre az iskolán kívül s mégis az iskolai studiumokkal harmoniában lehetnek. Táplálják az egyforma érzésűek és gondolkozásuak közt a baráti és társas érzelmeket, s a társulat terme az egyéni tehetséggel és szakmiveltséggel szoros kapcsolatban álló dolgok vita-tere; végül e társulatok oly kötelékek szövöszékei, melyek az iskola körén túl gyakran az egész életre szólnak.

Három éve immár, hogy Bostonban a felnőtt leányok számára rendszeres önkéntes tanfolyamot nyitottak. A jelentkezőknek legalább is 17 éveseknek kell lenni. A tandij az októbertől júniusig tartó tanévre 2 dollár. Első évben volt e folyamának 45 tagja; másodikban 82 és a harmadikban (1875°,) 298. E számból 67%^o kellő sikert mutatott fel, s heti tanórák száma közép számmal 8; a legtöbb napi tanóra száma 5, a legkisebb 2. Tantárgyak: irodalom, történelem, természettudomány, zene, rajz, német és francia nyelv.

Japan egyike azon államoknak, melyek kiváló érdeklődéssel tanulmányozták a philadelphiai kiállitást. Fujimaro Tana-

k a japáni közoktatásügyi miniszter igyekezett is az Egyesült Államokban, kivált a tanügy terén, érdekes tapasztalatokat szerezn. Csupán Bostonban egy hetet töltött a különböző iskolákban, s titkárával nagy mennyiségű tanszert öszszevásároltatott. Célja Jeddóban egy mintaszerű ámerikai iskolaházat építtetni, s abban a bevásárolt néhány ezer dollár értékű könyveket, tanszereket stb. elhelyezvén, arra, mint gyémánt kiadásu kiállításra, hazája tanférfiait meghívni.

Jeddo iskoláiban k. b. 12,000 tanuló tanulja jelenleg az európai nyelveket. Francziául tanulnak mindnyájan, angolul mintegy 8 ezeren, németül 2 ezeren.

China. A chinai ifju uralkodó már elkezdette tanulását. Az erre vonatkozó rendelet a Peking Gazette 1876 febr. 8-iki számában így szolt: „Mint hogy a császár kiseded korában lépett a trónra, tanulását lehető leghamarább meg kell kezdenie, hogy a nevelés áldásos hatása rajta mentől elébb meglássék stb.“ Nevezetes, hogy egy L a h a c h u l c e (veszszözni való fiu) is van mellette. A fiu a császárral egykoru, s abban a szerencsében részesül, hogy megveszszözök, vagy száraz kenyér kosztra itélik valahányszor a kis császár roszt vagy hanyag. Ily páriákat régentén az európai udvaroknál is tartottak; de ma már a humanus nevelés korában ezek a veszszöznyalábokkal együtt jobb hazába, illetóleg a m e n y n y e i birodalomba költöztek.

F. L—s.

